

Newsletter Promo-LEX

Ediție specială

16 noiembrie — Ziua Internațională a Toleranței

“Ce este toleranța? Atributul umanității.”

Voltaire

Începând cu 1995, la inițiativa UNESCO, 16 noiembrie a fost proclamată Ziua Internațională a Toleranței. Această zi are menirea de a reaminti omenirii că intoleranța generează violență și totodată îndeamnă comunitățile să trăiască în pace și respect. Această zi are scopul de a mobiliza opinia publică în favoarea toleranței și a educației pentru toleranță. Declarația Principiilor Toleranței definește toleranța ca fiind respectul, acceptarea și aprecierea bogăției și diversității culturilor, felurilor de expresie și manierelor de exprimare a calității de ființă umană.

Noțiunea de *toleranță* apare în istoria culturii europene la începutul secolului al XVI-lea, în strânsă legătură cu gândirea umanistă, întruchipată în persoana lui Erasmus din Rotterdam, în efortul său de combatere a fanatismului religios. Lui Voltaire i se atribuie fraza, considerată deviză a toleranței: "Detest ideile voastre, dar voi lupta până la moarte pentru ca voi să le puteți exprima".

Toleranță (lat.: tolerare = a suporta) este un termen social, etic și religios aplicat la o colectivitate sau la un individ, care definește respectul libertății altuia, a modului său de gândire și de comportare, precum și a opiniilor sale de orice natură (politice, religioase etc.).

Toleranța e responsabilitatea care susține drepturile omului, pluralismul (inclusiv, pluralismul cultural), democrația și satul de drept. Ea implică respingerea dogmatismului și absolutismului și confirmă normele enunțate în instrumentele internaționale cu privire la drepturile omului.

Promo - LEX

Promovarea democrației și a drepturilor omului

**National Endowment
for Democracy**

Supporting freedom around the world

continuarea articolului din pagina 1.

Adevărata toleranță, în spirit umanist, înseamnă însă mai mult decât o simplă "suportare" în sensul original, ea presupune respectul opiniei contrare și este strâns legată de libertatea persoanei. Prin toleranță se respectă deciziile altor oameni, grupuri, popoare, religii, alte moduri de gândire și puncte de vedere, alte stiluri și moduri de viață. Astfel, garantarea necesității spiritului de toleranță depășește cu mult domeniul îngust al politicii. Alt punct de vedere spune că toleranța înseamnă a permite ceva ceea ce ar putea fi suprimat. Acest punct de vedere este adoptat de specialiștii în diferite tehnici persuasive și în războaie informaționale.

Astăzi, propunem tuturor să reflecteze asupra propriului comportament, în relațiile pe care le dezvoltă cu cei din jur. Este mult mai ușor să etichetăm și să urâm, dar dacă suntem conștienți de valoarea diversității, dacă îi respectăm pe ceilalți, dincolo de diferențele care ne pot separa, dacă facem efortul de a accepta și înțelege, avem mult mai multe de câștigat. Toleranța e necesară atât între indivizi cât și în cadrul familiei și comunității. Promovarea toleranței și modelarea atitudinilor față de diferite opinii, în sensul unei deschideri reciproce și al solidarității urmează să aibă loc în grădinițe pentru copii, școli și universități.

În același timp, Promo-LEX amintește că este foarte important să rămânem atenți la modul în care sunt aplicate drepturile omului, în special articolele 18 și 19 din "Declarația Universală a Drepturilor Omului" din 1948 a ONU, care stipulează: "orice om are dreptul la libertatea de gândire, conștiință și religie" și "orice individ are dreptul la libertatea opiniilor și exprimării". Deaceea, una din caracteristicile societății moderne este pluralismul, precum și permanentul dialog între diverse convingeri spirituale, morale și religioase, pentru realizarea unei comunități în diversitate.

Vă invităm în continuare să citiți Mesajul Irinei Bokova, Director General al UNESCO, cu ocazia Zilei Internaționale a Toleranței și părerile unor tinere despre ce înseamnă toleranță și despre handicapul pe care îl are R.Moldova la acest capitol.

Promo - LEX

Promovarea democrației și a drepturilor omului

**National Endowment
for Democracy**

Supporting freedom around the world

Mesajul Irinei Bokova,
Director General al UNESCO,
cu ocazia Zilei Internaționale a Toleranței,
16 noiembrie 2012

Diferențele nu trebuie să reprezinte o sursă de separare, dar de putere. Acesta este mesajul nostru de bază pentru Ziua Internațională a Toleranței în 2012.

Într-o lume care se schimbă rapid, în societăți mai diverse ca niciodată, ne este reamintită în fiecare zi nevoia de toleranță. S-au înmulțit legăturile care unesc oamenii și societățile, dar și ocaziile de neînțelegeri și tensiuni. Noile amenințări survin cu o proximitate mai mare, fiind exploatare de cei care caută să adâncească diferențele. Într-o eră digitală, „localul” se situează la doar un click distanță de „global” și asta creează vulnerabilități noi și imprevizibile pentru toate societățile.

În acest context, apelul la toleranță nu a fost niciodată mai stringent - și totuși, de cele mai dese ori, toleranța rămâne greșit înțeleasă.

Toleranța nu este indiferența față de alții. Și nici nu implică acceptarea deplină a tuturor convingerilor și comportamentelor. Toleranța nu semnifică un angajament mai mic față de convingerile personale și nici o slăbire a fermității. Toleranța nu este condescendență; ea nu comportă perspectiva implicită că poziția cuiva este superioară. Toleranța nu este nici înăscută – o calitate cu care unii sunt înzestrați și de care alții sunt lipsiți.

Toleranța este un gest de umanitate. Aceasta este rezultatul drepturilor universale ale omului și a libertăților fundamentale. Înseamnă recunoașterea demnității altora ca bază pentru propria demnitate. Toleranța este o abilitate care trebuie cultivată și învățată. Niciodată nu trebuie să-i subestimăm valoarea, pentru că este un angajament de învățat și reînnoit în fiecare zi.

Aceasta este misiunea UNESCO – să construiască solidaritatea dincolo de toate frontierele, între toate popoarele, pentru a consolida umanitatea ca o comunitate unică în jurul valorilor comune. Noi lucrăm prin educație, pentru a-i învăța pe copii ce este toleranța, înțelegerea, și ce înseamnă să fii cetățean al lumii – iar noua inițiativă a Secretarului General ONU – Educația pe primul loc este deosebit de importantă în acest sens. Noi protejăm patrimoniul cultural și diversitatea ca surse de apartenență și punți de dialog. Noi valorificăm puterea științelor de a împărtăși beneficiile progresului cu toate societățile. Promovăm libertatea de exprimare pentru a permite tuturor să vorbească și să fie ascultați. Acționăm astfel pentru a-i ajuta pe oameni nu doar să trăiască împreună, ci și să prospere împreună.

Globalizarea nu ar trebui doar să extindă conexiunile – ea trebuie să aprofundeze sentimentul nostru de umanitate, mai ales în timp de criză economică, atunci când ura este alimentată de nedreptate și amplificată de ignoranță. Trebuie să inventăm modalități noi de consolidare a legăturilor care ne unesc. Trebuie să ne facem auziți de către tineri care duc cea mai mare parte dintre poverile schimbării.

Toleranța este o cale de a dezarma frica, pentru a deschide lumea schimbărilor mai bune și pentru a pune bazele unei păci durabile. Acesta este mesajul UNESCO astăzi.

Promo - LEX

Promovarea democrației și a drepturilor omului

**National Endowment
for Democracy**

Supporting freedom around the world

A asculta cu sufletul...

de Josan Diana, elevă cl. A XII-U, liceul „Lucian Blaga”, Tiraspol

„Vorba bună și zâmbetul și vorba binefăcătoare sunt raze ale soarelui răsfrânte-n sufletul omului.”
(N.Iorga)

Lumea în care trăim se confruntă cu o mulțime de abuzuri împotriva ființelor umane. Odată cu teribilele amenințări la adresa vieții crește și potențialul de tensiune ce duce la intoleranță.

Nu voi defini noțiunea de toleranță din punct de vedere filozofic, voi spune-o mai simplu toleranța = răbdare, îngăduință, respect. Mai întâi de toate vreau să menționez că toleranța este indispensabilă și inseparabilă cu ceea ce numim noi simplu – comunicare.

Incertitudinea în relații, de regulă, generează situații de conflict. Dar acolo unde apare conflictul lipsește toleranța! Nu există om care ar fi absolut incompatibil cu noi, dar totodată e

greu să stabilești relații bune chiar și cu cunoscuții, comunicând fără mare chef. Mulți dintre noi preferă, în genere, să evite discuțiile în astfel de condiții, dar trebuie să înțelegem că chiar și astfel de relații pot fi utile pentru ambele părți trebuie doar să depunem efort, să învingem propriile porniri și să ne deschidem inima spre cei care mai înainte ne erau ostili. Vreau să aduc un exemplu din istoria universală ce oglindește întocmai cele spuse.

Avraam Lincoln tot timpul s-a condus, cu perseverență de unul și același principiu: Tolerant azi – învingător pe viață, astfel devenind unul dintre cei mai de văză oameni ai Statelor Unite.

În anul 1864 se balotează la postul de președinte a SUA. L-a avut drept oponent pe Charles Sovord, om ferm și răzbunător, care nu a rătat nici o posibilitate să-și ponegrească rivalul.

Cu toate acestea Lincoln câștigă alegerile (învinge ostilitatea prin dragoste), ca mai târziu să-i uimească pe toți numindu-l pe Sovorod în fruntea guvernului. Lincoln a fost mai clarvăzător decât alții: el a transformat ura în prietenie. Sovord a fost profund mișcat de generozitatea și toleranța lui Lincoln astfel devenind mâna dreaptă a lui și peste puțin timp și cel mai bun prieten. Atunci când Lincoln este asasinat în loja teatrului, în ultimele clipe ale vieții s-a aflat în brațele lui Sovord.

Nu credeți că este un exemplu deosebit de elocvent?

Toleranța în Republica Moldova de Victoria Apostol

În data de 6 noiembrie 2012 la Școala Națională de Studii Politice și Administrative din București a fost prezentată piesa “După Traian și Decebal (Din Filele Istoriei Gay în România)”. După finalul piesei, când organizatorii plecau acasă, un grup de persoane necunoscute i-au agresat chiar la ieșirea din curtea universității. Atacul a avut loc pe motiv de ură față de minoritățile sexuale din România. Unele dintre persoanele atacate au fost nevoite să apeleze la serviciile medicale de urgență în urma contactului nefericit cu agresorii. Comunitatea ONG-istilor din București din domeniul drepturilor omului s-a solidarizat pentru a condamna public cele întâmplate și a face apel la respectarea drepturilor omului, principiilor democratice și a stopării violenței.

Oare ce s-ar fi întâmplat dacă în Republica Moldova ar fi avut loc astfel de evenimente nefericite? Oare cine ar fi reacționat la noi în favoarea celor care sunt în minoritate? Astfel de întrebări sunt cât se poate de legitime ținând cont de nivelul redus al toleranței în Republica Moldova în comparație cu România. Dacă în România se întâmplă astfel de lucruri, unde au loc și parade gay și unde persoanele de orientare homosexuală sunt încurajate să iasă din umbră, atunci nici nu doresc să-mi imaginez ce ar fi fost în Moldova, unde cuvântul toleranță este unul aproape necunoscut pentru cetățeni.

Acesta poate fi ușor considerat un neologism care abia apare în vocabularul moldovenilor. La ce se referă conceptul dat și cum ar trebui manifestat rămâne a fi doar o preocupare a ONG-istilor din Moldova și din păcate nu a întregii populații. Este interesantă analiza acestui fenomen în corelație cu realitățile existente pe teritoriul Republicii Moldova.

Situată la granița geopolitică dintre influența Rusiei și a Occidentului, Moldova este considerată cea mai săracă țară din Europa, dar și cu un potențial bun de dezvoltare în atingerea standardelor democratice în toate domeniile. Cu toate acestea, domeniul drepturilor omului este foarte puțin exploatat atât de politicieni - în garantarea și promovarea lor, cât și de cetățeni - în cererea respectării și aplicării lor. Plecând de la acest cadru general, nu este foarte greu să ne imaginăm care este situația drepturilor minorităților și aplicarea toleranței față de tot ce e diferit de noi. Cu toate că, în Republica Moldova există o lege ce protejează cetățenii împotriva discriminării, realitatea din societate e total diferită față de cea legislativă. Populația nu operează cu termenii: minoritate, majoritate, drepturi și toleranță. În Moldova lucrurile funcționează aproape sincer, uneori chiar foarte sincer. Relațiile dintre cetățeni pot fi descrise după tiparul: „dacă îmi place de tine, atunci vorbesc cu tine; nu-mi place de tine, atunci nu vorbesc cu tine”.

Promo - LEX

Promovarea democrației și a drepturilor omului

**National Endowment
for Democracy**

Supporting freedom around the world

continuarea articolului din pagina 5.

Orgoliul exagerat și lipsa dorinței de a-l asculta și pe celălalt sunt caracteristicile principale ale moldovenilor care pot fi identificate la nivelul cunoașterii comune, sigur acestea fac partea din categoria celor mai puțin plăcute. În astfel de condiții, situația nu e deloc binevoitoare conceptelor precum toleranța și drepturile mele versus drepturile tale. A fi tolerant nu înseamnă altceva decât a înțelege și a accepta că oamenii sunt diferiți atât la nivel fizic, cât și intelectual. Cu toate acestea toți au aceleași drepturi, dintre care dreptul la viață este cel mai important și toți au aceeași justificare de a pretinde că Republica Moldova este țara lor atât timp cât sunt cetățeni ai acestei țări. Prin urmare, toleranța poate fi dezvoltată ca un sentiment de acceptare a diversității, nu neaparat trebuie să iubești această diversitate, dar nici să instigi la ură față de cei care sunt diferiți nu reprezintă toleranță.

În Republica Moldova, minoritățile lingvistice, etnice, sexuale și religioase, precum și persoanele cu dizabilități reprezintă categoriile de cetățeni și noncetățeni care au cel mai mult de suferit în urma lipsei toleranței.

Autoritățile centrale și locale nu promovează și nu încurajează interacțiunea dintre majoritari și minoritari. Dacă ar fi aplicată în practică teoria contactului, atunci societatea moldovenească ar fi un paradis de invidiat. Astfel ar dispărea și falsa percepție că cele două maluri de populații sunt diferite.

Poate dacă toleranța ar fi o caracteristică de bază a moldovenilor, atunci și conflictul transnistrean ar fi soluționabil la nivelul cetățenilor. Interacțiunea, schimbul de păreri, discuțiile comune și implicarea pentru aceleași cauze/interese apropie oamenii și reduc diferențele, chiar dacă politicienii se află la poluri opuse. Nu este de ajuns doar să adoptăm o lege împotriva discriminării și să ne sufocăm să atingem normele Uniunii Europene pentru a declara că avem o societate tolerantă. În aceste condiții nu facem decât să aplicăm teoria formelor fără fond. Societatea moldovenească trebuie să-și dezvolte fondul necesar pentru a pretinde că este mai bună decât a fost. Promovarea toleranței și însușirea ei conștient ar fi un prim pas pentru crearea cadrului benefic de manifestare a libertăților universale.

Promo - LEX

Promovarea democrației și a drepturilor omului

**National Endowment
for Democracy**

Supporting freedom around the world

Coordonator ediție:

Iulia Munteanu

E-mail: crdt@promolex.md

Web: www.promolex.md

Tel/Fax: (373 22) 45-00-24

GSM: 069072579

Asociația Promo-LEX este o organizație non-guvernamentală, apolitică și non-profit, care are drept scop dezvoltarea democrației în Republica Moldova, inclusiv în regiunea transnistreană, prin promovarea și protejarea drepturilor omului, monitorizarea proceselor democratice și consolidarea societății civile.

Asociația Promo-LEX oferă asistență juridică gratuită pentru locuitorii din regiunea Transnistreană pe probleme ce țin de încălcarea drepturilor omului.

Pentru consultații vă rugăm să contactați:

Tel: 022 310945

Punctele de vedere exprimate în această publicație aparțin autorilor și nu pot fi interpretate sub nici o formă ca reflectând opinia Fondului Național pentru Democrație (NED).